

УДК 343.346

МЕХАНІЗМ КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВОГО ВПЛИВУ ЗА ПОШКОДЖЕННЯ ШЛЯХІВ СПОЛУЧЕННЯ І ТРАНСПОРТНИХ ЗАСОБІВ В ЗАКОНОДАВСТВІ УКРАЇНИ ТА ІНШИХ КРАЇН-УЧАСНИЦЬ СНД

Осадчий В.І.

д.ю.н., професор НТУУ «КПІ»

В статті обґрунтовуються пропозиції по оптимізації кримінальної відповідальності за пошкодження шляхів сполучення і транспортних засобів (ст.277 КК України).

В статье обосновываются предложения по оптимизации уголовной ответственности за повреждение путей сообщения и транспортных средств (ст. 277 УК Украины).

Some offers on optimization of criminal responsibility for damage of ways and transport are based in this article. (Article №277 Criminal Law of Ukraine).

Ключові слова: кримінальна відповідальність, пошкодження, шляхи сполучення, транспортні засоби.

Кримінальна відповідальність за пошкодження шляхів сполучення і транспортних засобів передбачена як в КК України[1], так і в КК інших країн-учасниць СНД. Проте ці кримінально-правові заборони викладені неоднаково. Це стосується не лише опису зовнішніх та внутрішніх проявів діянь, але і їх наслідків та покарань. З'ясування змісту цих заборон сприятиме обґрунтуванню необхідних пропозицій по оптимізації кримінальної відповідальності за пошкодження шляхів сполучення і транспортних засобів в КК України.

1. Перш за все звернемо увагу на вину при пошкодженні шляхів сполучення і транспортних засобів. Такий порядок розгляду обумовлено тим, що диспозиція ст.277 КК України «відкривається» вказівкою на умисний характер діяння. В кримінальних кодексах інших країн-учасниць СНД на умисність пошкодження шляхів сполучень і транспортних засобів вказано також в КК Республіки Білорусь[2] (ст.309), КК Республіки Казахстан[3] (ст.299), КК Республіки Молдова[4] (ст.268), Республіки Узбекистан[5] (ст.263).

В кримінальних кодексах Киргизької Республіки[6], Республіки Азербайджан[7] (ст.266), Республіки Вірменія[8] (ст.246), (ст.283), Республіки Таджикистан[9] (ст.214), Республіки Туркменістан[10] (ст.328), Російської Федерації[11] (ст.267) прямої вказівки на конкретну форму вини при пошкодженні шляхів сполучень і транспортних засобів немає. Саме так і рекомендував Модельний кримінальний кодекс[12] (ст.211). Зауважимо також, що не в

усіх наведених вище статтях наявна вказівка на необережність щодо наслідків.

На наш погляд, вказівка в ст. 277 КК України, рівно, як і згаданих статтях інших кримінальних кодексів країн-учасниць СНД на умисний характер пошкодження шляхів сполучення і транспортних засобів і не вказівка на необережність щодо настання наслідків цих діянь, може породжувати непорозуміння при кримінально-правовій оцінці вчиненого. В чому суть такого можливого непорозуміння? Уявімо, наприклад, що суб'єкт умисно знімає рейки, руйнуючи таким чином шляхи сполучення. Для нього цілком зрозуміло, що на цій дільниці поїзд зійде з рейок. Інакше кажучи, він усвідомлює шкідливість своїх дій. За таких умов суб'єкт передбачає настання будь-яких наслідків своєї дії (загибель людей, їх каліцтво, можливість загоряння вагонів та ін.). Інакше і бути не може, оскільки суб'єкт розуміє, що раз розібрані рейки, то потяг та вагони перекинуться, а пасажирів і працівників транспорту зазнають різноманітних травм. Якщо суб'єкт розібрав залізничні колії, розуміючи, що за таких умов поїзд перекинеться, то він або ж бажає, або ж свідомо припускає настання таких наслідків. За наведених умов інше просто неможливе.

Коли ж в суб'єкта саме таке психічне ставлення до наслідків своєї дії, то виходить, що умисне пошкодження шляхів сполучення і транспорту є засобом впливу на людину та власність. Іншими словами, через пошкодження шляхів сполучення, транспортних засобів винний впливає на людину, її життя, здоров'я, власність. Тобто в ст.277 КК України наведено склади злочинів,

в яких передбачена відповідальність ще за одну різновидність умисних злочинів проти життя, здоров'я людини, проти власності, складі інших умисних злочинів, при вчиненні яких ставлення суб'єкта до загибелі людини, її каліцтва, умисне.

Як бачимо, вказівка на умисне пошкодження шляхів сполучень та транспортних засобів і не вказівка на необережність щодо наслідків породжує складності в кримінально-правовій оцінці вчиненого. Виходом з цієї ситуації може бути вказівка в ст.277 КК України на необережність щодо наслідків. Але при цьому, коли зберігається вказівка в ст.277 КК України на

умисний характер діянь, автоматично виключається відповідальність за необережні діяння, описані в цій статті КК. Проте необережні руйнування чи пошкодження, наприклад, шляхів сполучення також можуть тягнути тяжкі наслідки для людини. Можливо, найбільш оптимально, було б взагалі не вказувати в ст.277 КК України на форми вини чи вказати лише на необережність щодо наслідків.

2. Далі вкажемо на предмети пошкодження шляхів сполучення і транспортних засобів. Для кращого сприйняття відмінностей в предметі злочину представимо їх у таблиці №1.

Таблиця №1

Кримінальна відповідальність за пошкодження шляхів сполучення і транспортних засобів за кримінальним законодавством України та інших країн-учасниць СНД: відмінності в предметі посягання

Предмет посягання	шляхи сполучень	споруди на них	рухомий склад або судна	засоби зв'язку чи сигналізації	інше транспортне устаткування	транспортні засоби
Ст.КК країни						
Ст.277 КК України	*	*	*	*		
Ст.266 КК Азербайджану	*				*	*
Ст.309 КК Білорусі	*	*		*	*	*
Ст.246 КК Вірменії	*			*	*	*
Ст.299 КК Казахстану	*			*	*	*
Ст.283 КК Киргизії	*			*	*	*
Ст.268 КК Молдови	*	*		*	*	*
Ст. 267 КК Росії	*			*	*	*
Ст.214 КК Таджикистану	*			*	*	*
Ст.328 КК Туркменістан	*			*	*	*
Ст.263 КК Узбекистану	*	*		*	*	*
Ст.211 Модельного КК	*			*	*	*

Умовні скорочення, вжиті в Таблиці№1: Ст. – стаття; КК – Кримінальний кодекс, * - позначення предметів злочину

З Таблиці №1 видно, що всі кримінальні кодекси країн-учасниць СНД фактично сприйняли пропозиції щодо визначення предметів пошкодження шляхів сполучення і транспортних засобів, вироблених Модельним кримінальним кодексом. Хоча в окремих кримінальних

кодексах наявні і певні особливості у визначенні окремих предметів.

Так, всі без виключень кримінальні кодекси предметом злочину визнають шляхи сполучень. Транспортні засоби, інше транспортне устаткування як предмети злочину названі в усіх кримінальних кодексах,

за виключенням КК України. В ст.277 КК України замість терміну «транспортні засоби» вказано на «рухомий склад або судна». При цьому зауважимо, що ці терміни синонімічні.

Кримінальні кодекси України (ст.277), Білорусі (ст.309), Молдови (ст.268), Узбекистану (ст.263), на відміну від інших кримінальних кодексів, вказують як на предмет злочину – на споруди на шляхах сполучень. На наш погляд, вказівка на такий предмет є слушною. Адже споруди на шляхах сполучень – це самостійний предмет.

КК Азербайджану (ст.266) не вказує як на предмет злочину – на засоби зв'язку чи сигналізації. Можливо, що термін «інше транспортне устаткування», який вжито в цій статті КК, охоплює собою і засоби зв'язку чи сигналізації.

Вказівка на «інше транспортне устаткування» в ст.277 КК України відсутня, на відміну від інших кримінальних кодексів країн-учасниць СНД. Ми вважаємо, що таке словосполучення має бути. Адже в нормативно-правових актах, якими врегульовані відносини в сфері використання транспорту, вживаються різні терміни. Їх зміст яких може не охоплюватись термінами, вжитими в ст.277 КК України. Наприклад в

ст.74 Повітряного кодексу України[13] одночасно говориться про важливі об'єкти аеродромів та аеропортів, а також про обладнання повітряного транспорту, інженерно-технічні засоби охорони і пожежної безпеки, засоби зв'язку та спеціальні технічні засоби контролю. Скажімо, до якого з названих в ст.277 КК України предметів віднести інженерно-технічні засоби охорони чи спеціальні технічні засоби контролю? Щоб усунути можливі непорозуміння при застосуванні ст.277 КК України доцільно, як на наш погляд, в її диспозиції зробити вказівку й на такий предмет як «інше транспортне устаткування».

3. Щодо зовнішніх проявів пошкодження шляхів сполучення і транспортних засобів. В усіх згаданих вище кримінальних кодексах діяння викладено фактично однаково. Це – руйнування, пошкодження або приведення іншим способом в непридатний для експлуатації стан згаданих вище предметів (лише в КК Молдови вказано тільки на руйнування або пошкодження). Наслідки ж таких діянь не завжди співпадають. Покажемо наслідки цих діянь в Таблиці №2.

Таблиця №2

Кримінальна відповідальність за пошкодження шляхів сполучення і транспортних засобів за кримінальним законодавством України та інших країн-учасниць СНД: відмінності в наслідках вчинюваних діянь

наслідки діянь Ст.КК країни	аварія поїзда, судна	могло спричинити аварію поїзда, судна	порушення норм. роботу транспорту.	створ. небезп.		серед. тяжк. тілесн. ушкодж. (шкода здоров.)	тяжкі тілесні ушкодж. (шкода здоров.)	велик. шкода	загиб. люд. ей	призвело до смерті	
				для життя	інших тяжк. насл.					1 людини	2 або більше людей
Ст.277 КК України	ч.1	ч.1	ч.1	ч.1	ч.1	ч.2	ч.2	ч.2	ч.3		
Ст.266 КК Азербайджану						ч.1	ч.1	ч.1		ч.2	ч.3
Ст.309 КК Білорусі		ч.1, к		ч.1	ч.1	ч.2	ч.2	овр ч.2		ч.3	
Ст.246 КК Вірменії						ч.1	ч.1	ч.1		ч.2	ч.3
Ст.299 КК Казахстану			ч.1			ч.1	ч.1	ч.1		ч.2	ч.3
Ст.283 КК Киргизії						ч.1	ч.1	ч.1		ч.2	ч.3

Ст.268 КК Молдови ¹					*	*	*	ітн	*	*
Ст. 267 КК Росії						ч.1	ч.1		ч.2	ч.3
Ст.214 КК Таджикистану					ч.1	ч.1	ч.1		ч.2	ч.3
Ст.КК Туркменії					ч.1	ч.1	ч.1		ч.2	ч.3
Ст.263 КК Узбекистану	ч.3,к				ч.1	ч.1		ч.3ж е- ртви, ітн	ч.2	
Ст.211 Модельного КК					ч.1	ч.1	ч.1		ч.2	ч.3

Умовні скорочення в Таблиці №2: **Ст.** – стаття; **ч.** – частина; **КК** – Кримінальний кодекс; **овр** – особливо великий розмір шкоди; **к** – катастрофа; **ітн** – інші тяжкі наслідки; **1** – ст.268 КК Республіки Молдови на частини не поділяється

Як впливає з Таблиці №2, в кримінальних кодексах Республіки Азербайджан, Республіки Вірменії, Республіки Киргизії, Республіки Таджикистан, Республіки Туркменістан наслідками руйнування або пошкодження, інших дій, спрямованих на приведення в непридатний для експлуатації стан предметів, про які йшлося в Таблиці №1, визнані: середньої тяжкості чи тяжкі тілесні ушкодження (середня чи тяжка шкода здоров'ю людини), велика матеріальна шкода, смерть одної людини чи смерть двох або більше осіб. Саме вказівку на такі наслідки приведення в непридатність транспортних засобів або шляхів сполучень рекомендував Модельний кримінальний кодекс.

В КК Республіки Молдова, крім названих вище, як на наслідок, вказано на настання інших тяжких наслідків. В контексті кримінально-правової заборони в КК Республіки Молдова вказівку на «настання інших тяжких наслідків» вважаємо зайвою (адже вже передбачено всі можливі наслідки діяння). В КК Республіки Узбекистан також міститься вказівка на настання інших тяжких наслідків, проте не названо як наслідок загибель двох чи більше осіб. Таким чином, термін «настання інших тяжких наслідків» в КК Республіки Узбекистан має своїм змістом і смерть двох чи більше осіб, а також матеріальні збитки.

Отже в названих семи кримінальних кодексах наслідками приведення в непридатність транспортних засобів або шляхів сполучень визнані фактично одні й ті ж.

В Кримінальному кодексі Казахстану (ст.299) також названі ті ж наслідки. Проте наслідком визнано і порушення нормальної роботи транспорту (як і в КК України).

КК Російської Федерації передбачає як наслідки: тяжку шкоду здоров'ю людини, великі матеріальні збитки, смерть людини чи кількох осіб. Необережне спричинення середньої шкоди здоров'ю людини в КК РФ не карається.

Найбільше спільностей в наслідках пошкодження шляхів сполучень і транспортних засобів – в КК України та КК Республіки Білорусь. В основних складах цих злочинів як на наслідки вказано на: завіdomу для винного можливість спричинення смерті людини, катастрофу, аварію, інші тяжкі наслідки (ч.1 ст.309 КК Республіки Білорусь); спричинення (або можливість спричинення) аварії поїзда, судна; порушення нормальної роботи транспорту; створення небезпеки для життя; настання інших тяжких наслідків (ч.1 ст.277 КК України).

В КК України, КК Республіки Білорусь як спільне відзначено й те, що наслідками визнані: спричинення середньої тяжкості чи тяжких тілесних ушкоджень. В обох кодексах як наслідок передбачено і спричинення майнової шкоди. Але в КК України – великої матеріальної шкоди, в КК Республіки Білорусь – шкоди в особливо великому розмірі. Щодо наслідків у виді смерті особи. В КК України вказано на загибель людей (з етимологічних позицій краще вжити термін «смерть особи» та «смерть двох або більше осіб»), в КК Республіки Білорусь – на смерть людини.

Викладене щодо наслідків пошкодження шляхів сполучення і

транспортних засобів в кримінальних кодексах України та згаданих країн показало таке. В більшості кодексів наслідками цього злочину (а відтак і самим злочином) визнано спричинення потерпілому середньої тяжкості чи тяжкого тілесного ушкодження (середньої чи тяжкої шкоди здоров'ю), смерть людини чи кількох осіб, а також спричинення майнової шкоди (великого чи особливо великого розміру). Визнання таких наслідків є узгодженим в рамках самих цих кодексів. Оскільки такі наслідки обумовлювали криміналізацію інших діянь.

Щодо інших наслідків (спричинення, можливість спричинення, аварії поїзда, судна; порушення нормальної роботи транспорту; створення небезпеки для життя; настання інших тяжких наслідків), які зазначені в ч.1 ст.277 КК України (схожих з ними, що наведені в КК Республіки Білорусь), зауважимо наступне. Поза сумнівом, настання цих наслідків таїть в собі небезпеку

для людини. Проте – вони, ці наслідки, є лише не реалізованою загрозою для людини. Більше того, встановити наслідки, які лише створюють можливість настання чогось, дуже складно. Саме тому, а також зважаючи на наші пропозиції щодо вини при вчиненні цього злочину, вважали б за необхідне в ст.277 КК України встановити відповідальність тільки за спричинення середньої тяжкості, тяжких тілесних ушкоджень та за смерть особи чи кількох осіб.

4. Щодо покарання за пошкодження шляхів сполучення і транспортних засобів. Види і розміри покарань за згаданий злочин в кримінальних кодексах країн-учасниць СНД передбачені неоднакові. Наведемо в Таблиці №3 види і розміри покарань за пошкодження шляхів сполучення і транспортних засобів, коли це спричинило шкоду здоров'ю людини, її смерть чи смерть кількох осіб.

Таблиця №3

Покарання за пошкодження шляхів сполучення і транспортних засобів у випадку спричинення середньої тяжкості чи тяжких тілесних ушкоджень (середньої чи тяжкої шкоди здоров'ю), спричинення смерті людини чи смерті кількох осіб за кримінальним законодавством України та інших країн-учасниць СНД: порівняльні характеристики

Покарання		Наслідки	с.с.т.у. (середня шкода)	т.т.у. (тяжка шкода)	смерть людини	смерть кількох осіб
Ст.277 КК України	ПВ		3-8р.	3-8р.	7-15.	7-15р.
Ст.266 КК Азербайджану	Штраф		*	*		
	ВР		до 2р.	до 2р.		
	ПВ		до 2р.	до 2р.	2-5р.	3-8р.
Ст.309 КК Білорусі	Штраф					
	Арешт		3-6м.	3-6м.		
	ПВ		до 4р.	до 4р.	3-10р.	
Ст.246 КК Вірменії	Штраф		*	*		
	ПВ		до 4р.	до 4р.	3-8р.	6-10р.
Ст.299 КК Казахстану	Штраф		*	*		
	Арешт		4-6м.	4-6м.		
	ПВ		до 4р.	до 4р.	3-8р.	6-10р.
Ст.283 КК Киргизії	Штраф		*	*		
	ПВ		до 3р.	до 3р.	3-5р.	5-10р.
Ст.268 КК Молдови ¹	Штраф		*	*		
	ПВ		3-7р.	3-7р.	3-7р.	3-7р.
Ст. 267 КК Росії	Штраф			*		
	ПВ			до 4р.	3-8р.	6-10р.
Ст.214 КК Таджикистану	Штраф		*	*		
	Арешт		до 6м.	до 6м.		
	ОВ		до 3р.	до 3р.		
	ПВ				2-7р.	5-10р.
Ст.328 КК Туркменістан	ВР		до 2р.	до 2р.		
	ПВ		до 4р.	до 4р.	2-7р.	4-8р.
Ст.263	Штраф		*	*		

КК Узбекистану	ВР	до 3р.	до 3р.		
	ПВ	до 5р.	до 5р.	5-10р.	10-15р.
Ст.211 Модельного КК ²		злочин невелик тяжкості	злочин невелик тяжкості	злочин серед. тяжкості	злочин серед. тяжкості

Умовні скорочення, вжиті в Таблиці №3: **Ст.** – стаття; **КК** – Кримінальний кодекс; * – позначено покарання у виді штрафу; **с.т.т.у.** – середньої тяжкості тілесні ушкодження; **т.т.у.** – тяжкі тілесні ушкодження; **ВР** – виправні роботи; **ОВ** – обмеження волі; **ПВ** – позбавлення волі; **р.** – роки; **м.** – місяців; **1** – ст.268 КК Республіки Молдова на частині не поділяється; **2** – Модельний кримінальний кодекс (ст.18) *злочином невеликої тяжкості* визнає: умисні і необережні діяння, за які максимальне покарання, передбачене цим Кодексом, не перевищує двох років позбавлення волі; *злочином середньої тяжкості* визнає: умисні діяння, за які максимальне покарання, передбачене цим Кодексом, не перевищує п'яти років позбавлення волі, а також необережні діяння, за які передбачено покарання у вигляді позбавлення свободи понад два роки. (За необережні злочини позбавлення волі не може перевищувати семи років (ч.3 ст.58 Модельного кримінального кодексу))

Аналізуючи дані щодо покарання за пошкодження шляхів сполучення і транспортних засобів, коли це спричинило шкоду здоров'ю людини, її смерть чи смерть кількох осіб, насамперед вкажемо таке. Пошкодження шляхів сполучень і транспортних засобів визнається умисним злочином в КК України (ст.277), КК Республіки Білорусь (ст.309), КК Республіки Казахстан (ст.299), КК Республіки Молдова (ст.268), Республіки Узбекистан (ст.263). Для зручності, Кримінальні кодекси цих країн назвемо кодексами першої групи.

В кримінальних кодексах Киргизької Республіки (ст.283), Республіки Азербайджан (ст.266), Республіки Вірменія (ст.246), Республіки Таджикистан (ст.214), Республіки Туркменістан (ст.328), Російської Федерації (ст.267) прямої вказівки на конкретну форму вини при пошкодженні шляхів сполучень і транспортних засобів немає. Кримінальні кодекси цих країн назвемо кодексами другої групи.

Підкреслимо, що види та розміри покарань, як в умисних, так і необережних злочинах різняться.

Щодо умисних злочинів, відповідальність за вчинення яких передбачена в кодексах першої групи.

Найсудовіше за пошкодження шляхів сполучення і транспортних засобів, коли це спричинило шкоду здоров'ю людини, її смерть чи смерть кількох осіб, реагування передбачено в КК України та КК Республіки Узбекистан. Так, у випадку спричинення середньої тяжкості чи тяжких тілесних ушкоджень в ч.2 ст.277 КК України передбачено безальтернативне позбавлення волі на строк від 3 до 8р. Спричинення таких же наслідків в ч.1 ст.263 КК Республіки Узбекистан карається позбавленням волі на строк до 5р. (але при цьому передбачено і такі покарання як штраф та виправні роботи). Спричинення смерті людині (кільком особам) внаслідок пошкодження шляхів сполучення і транспортних засобів в ч.3 ст.277 КК України карається позбавленням волі на строк від 7 до 15р., тобто так, як і просте умисне вбивство. Спричинення смерті людині за таких же умов в ч.2 ст.263 КК Республіки Узбекистан карається позбавленням волі на строк від 5 до 10р. (просте умисне вбивство – ч.1 ст.97 КК Республіки Узбекистан карається позбавленням волі на строк від 10 до 15р., кваліфіковане – ч.2 ст.97 – позбавленням волі на строк від 15 до 20 р. або смертною карою). Отже серед умисного пошкодження шляхів сполучення і транспортних засобів найсудовіше покарання передбачено в ст.277 КК України.

В кримінальних кодексах другої групи – Республіки Азербайджан (ст.266), Республіки Вірменія (ст.246), Республіки Киргизія (ст.283), Республіки Таджикистан (ст.214), Республіки Туркменістан (ст.328), Російської Федерації (ст.267), як зазначалось, вказівки на умисне пошкодження шляхів сполучення і транспортних засобів відсутні. При цьому вказано на необережність щодо спричинення шкоди здоров'ю чи заподіяння смерті. За таких умов є підстави вважати, що пошкодження шляхів сполучення і транспортних засобів може вчинятись як умисно, так і необережно. Хоча автори коментаря Кримінального кодексу Російської Федерації вважають, що «приведення в непридатність транспортних засобів або шляхів сполучень із суб'єктивної сторони передбачає необережну форму вини у виді легковажності чи недбалості»[14]. Зауважимо також, що Модельний кримінальний кодекс рекомендував визнавати пошкодження

шляхів сполучення і транспортних засобів злочином середньої тяжкості. При цьому Модельний кримінальний кодекс рекомендував, що за необережні злочини позбавлення волі не може перевищувати семи років.

Покарання за пошкодження шляхів сполучення і транспортних засобів в кримінальних кодексах другої групи передбачене більш м'яке. Насамперед вкажемо, що у випадках спричинення середньої тяжкості чи тяжкої шкоди здоров'ю потерпілого покарання є альтернативним (позбавлення волі, причому на строк не більше 4р., передбачено в будь-яких варіаціях з іншими покараннями – штрафом, виправними роботами, арештом, обмеженням волі). Підкреслимо, що за спричинення середньої тяжкості чи тяжкої шкоди в ст.214 КК Республіки Таджикистан взагалі не передбачено таке покарання як позбавлення волі. Найсуворішим в санкції цієї статті визначено обмеження волі на строк до 3р. в

альтернативі зі штрафом та арештом. За спричинення з необережності смерті особи або кількох осіб саме м'яке покарання передбачає ст. 266 КК Республіки Азербайджан, – позбавлення волі відповідно від 2 до 5р. та від 3 до 8р. Найсуворіші покарання за спричинення смерті двох чи більше осіб передбачають кримінальні кодекси Республіки Вірменія та Російської Федерації – від 6 до 10р. позбавлення волі.

Як бачимо, види та розміри покарань, передбачені за фактично одні й ті ж наслідки, в усіх кримінальних кодексах країн-учасниць СНД різняться. Зі згаданих кримінальних кодексів покарання, передбачені в ст.277 КК України, є самими суворими. Проте практика застосування ст.277 КК України свідчить про те, що суди карають винних не надто суворо. Покажемо статистику застосування судами України покарання за пошкодження шляхів сполучення і транспортних засобів в Таблиці №4.

Таблиця №4

Застосування судами України покарання за пошкодження шляхів сполучення і транспортних засобів (ст.277 КК України)

Роки та кількість засуджених осіб		2005р. (29 осіб)	2006р. (71особа)	2007р. (88 осіб)	2008р (119осіб)
Позбавлення волі	1 рік		1	7	10
	1-2 р.	2	2	2	5
	2-3р.		2	3	1
	3-5р.		2	2	
	5-8р.	1	1	2	
	8-10р.				
	10-15р.			1	
Обмеження волі		1			5
Арешт				1	
Виправні роботи			2		4
Громадські роботи				1	1
Штраф		5	21	15	33
Звільнено з випробуванням		20	37	51	60
Звільнено з інших підстав			3	3	

Дані Таблиці №4 демонструють, зростання кількості засуджених за пошкодження шляхів сполучення і транспортних засобів – з 29 осіб в 2005р. до 119 осіб в 2008р. При цьому спостерігається і певне зростання кількості осіб, засуджених до позбавлення волі – з 3 осіб в 2005р. до 16

осіб в 2008р. Не дивлячись на таке зростання, збільшується кількість засуджених до позбавлення волі на мінімальні строки. Якщо в 2005р. строком на 1рік засуджених не було, то вже в 2007р. їх стало 7 осіб, а у 2008р. – 10 осіб. Спостерігаємо також і тенденцію до збільшення засуджених осіб на

строк від 1 до 2 років – з 2 засуджених осіб в 2005р. до 5 засуджених осіб у 2008р.

Зауважимо також, що покарання у виді позбавлення волі засудженим за злочин, відповідальність за який передбачено ст.227 КК України, призначалось, як правило, на строк не більше двох років. Строк позбавлення волі понад два роки призначався засудженим лише за умови вчинення злочину, відповідальність за який передбачена в ст.277 КК України, разом з іншими злочинами.

Відзначимо й те, що значно зросла і кількість осіб, звільнених від відбування покарання з випробуванням – з 20 осіб в 2005р. до 60 осіб в 2008р.

Суттєвим є і зростання засуджених осіб до штрафу – з 5 в 2005р до 33 осіб в 2008р.

Ці дані говорять про те, що суворі санкції, передбаченні ст.277 КК України, фактично не працюють. А відтак потребують перегляду в бік пом'якшення.

В цілому ж викладене про кримінальну відповідальність за пошкодження шляхів сполучення і транспортних засобів дозволяє дійти таких висновків щодо оптимізації формування складів злочинів, передбачених ст.277 КК України та покарання.

Перш за все, слід визначитись з формою вини пошкодження шляхів сполучення і транспортних засобів. Визнання цього злочину умисним фактично робить його різновидом, зокрема, злочинів проти життя і здоров'я особи. Крім цього, необхідно розширити перелік предметів злочину вказівкою на такий його предмет як «інше транспортне устаткування». Далі. Відмовитись від криміналізації діянь, передбачених ч.1 ст.277 КК України. І, на кінець, пом'якшити санкції за вчинення пошкодження шляхів сполучення і транспортних засобів.

Література:

1. Кримінальний кодекс України. – К.: Вид. Паливода А.В., 2009. – 188с.
2. Уголовный кодекс Республики Беларусь. Принят Палатой представителей 2 июня 1999 года Одобрен Советом Республики 24 июня 1999 года: Текст Кодекса по состоянию на 15 сентября 2004 года. – Мн.: Амалфея, 2004, - 320с.
3. Уголовный кодекс Республики Казахстан. По состоянию на 1 сентября 1999 года.– Алматы: Юристь, 1999.– 140 с.
4. Уголовный кодекс Республики Молдова от 18 апреля 2002г.– Санкт-Петербург: Юридический центр Пресс, 2003.– 408 с.
5. Уголовный кодекс Республики Узбекистан: научно-практический комментарий.– Ташкент, Академия МВД Республики Узбекистан, 1996.– 388 с.
6. Уголовный кодекс Кыргызской Республики.– Санкт-Петербург: Юридический центр Пресс, 2002.– 352 с.
7. Уголовный кодекс Азербайджанской Республики.– Санкт-Петербург: Юридический центр Пресс, 2001.– 325 с.
8. Уголовный кодекс Республики Армения. Принят 18.04.2003г. – Режим доступа: <http://www.crime.vl.ru>
9. Уголовный кодекс Республики Таджикистан.– Санкт-Петербург: Юридический центр Пресс, 2001.– 410 с.
10. Уголовный кодекс Туркменистана.– Ашхабад: «Туркменистан», 1997.– 377 с.
11. Уголовный кодекс Российской Федерации. С изменениями и дополнениями на 15 октября 2005 года. – М.: Изд-во Эксмо, 2005. – 256с.
12. Модельный уголовный кодекс для государств-участников Содружества Независимых Государств: Рекомендательный законодательный акт. Принят постановлением Межпарламентской Ассамблеи государств-участников Содружества Независимых Государств в Санкт-Петербурге 17 февраля 1996г. // Правоведение. – 1996. – № 1. – С.88-90, 95-96.
13. Повітряний кодекс України Закон України від 4 травня 1993 року N 3167-XII // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 1993 – N 25 – Ст.274. (Із змінами, внесеними згідно із Законами N 590/97-ВР від 21.10.97, ВВР, 1998, N 2, ст. 5; N 1297-XIV (1297-14) від 15.12.99, ВВР, 2000, N 11, ст.89; N 3370-IV (3370-15) від 19.01.2006, ВВР, 2006, N 22, ст.184; N 3509-IV (3509-15) від 23.02.2006, ВВР, 2006, N 33, ст.283; N 885-VI (885-17) від 15.01.2009, ВВР, 2009, N 24, ст.299).
14. Комментарий к Уголовному кодексу Российской Федерации. – 3-е изд., перераб и доп. /Ю.В.Грачева, Л.Д.Ермакова [и др.]; отв. Ред. А.И.Рарог. – М.: ТК Велби, Изд-во Проспект, 2006, с.